

Питання етики в міжнародному арбітражі

**Тетяна Сліпачук,
Арбітр Королівського інституту арбітрів (Chartered Arbitrator)
Юридична Газета, лютий 2011**

Якщо сьогодні подивитися на тематику конференцій, статей та документів з міжнародного арбітражу, то зрозуміло, що одним з найважливіших питань, які обговорюються, є питання етики в міжнародному арбітражі. На Віденських арбітражних днях та Арбітражному Дні Міжнародної асоціації адвокатів, які відбудуться в березні цього року в різних куточках планети, це питання стоїть в програмі дискусії. Розвиток міжнародної торгівлі, який тягне за собою зростання суперечок та непорозумінь, зумовлює динаміку розвитку і міжнародного арбітражу, створення в багатьох країнах національних арбітражних центрів. Більш того, значно ускладнюються і самі спори, в яких приймають участь, в тому числі, сторони з таких юрисдикцій, які ще не мають довгої історії та сталої культури міжнародного арбітражу.

В силу цього, міжнародні арбітри та сторони в арбітражі мають розуміти як етика арбітра впливає на арбітражний розгляд, і в тому числі на процесуальні права та обов'язки сторін. Питання професійної етики мають вагомий вплив на арбітраж. Вони стосуються не тільки незалежності та безпристрасності арбітра, але й його свободи щодо вирішення окремих питань процесу. Крім того, вони мають значення і щодо рішення по суті спору. Дійсно, чи обмежуються обов'язки арбітра прийняттям рішення тільки в рамках позиції сторін по спору, навіть якщо останніх явно недостатньо для прийняття справедливого рішення?

Сьогодні вже існують кодекси етики арбітрів, наприклад, в Міжнародному центрі розгляду спорів (ICDR) чи Американській адвокатській асоціації (AAA), чи певні правила щодо етики арбітрів, які розроблені арбітражними центрами в Мілані, Китаї, Москві, Каїрі. Всі вони при певній єдності підходів все ж таки відображають засади той чи іншої правової культури і певною мірою мають служити вирішенням тих проблем, які мають місце в певній юрисдикції. Але міжнародний арбітраж є глобальним засобом вирішення спору і для його подальшого успішного розвитку необхідним є збереження високих стандартів саме у глобальному сенсі. Тому сьогодні і стає питанням про необхідність міжнародного кодексу етики, який би певною мірою уніфікував морально-етичні засади діяльності арбітрів, розкриття інформації, дослідження доказів, ведення арбітражного процесу тощо. Навряд чи, створення такого кодексу автоматично вирішить всі проблеми, але мабуть дозволить більш вимогливо сторонам обирати арбітрів, а самим арбітрам - ставитись до своїх обов'язків. Але з іншого боку, розробка такого кодексу має певні ризики, в тому числі і щодо його неправильного застосування та тлумачення, наприклад, національними судами в процесі оспорування чи виконання арбітражних рішень.

Мабуть тому, дискусія щодо необхідності цього документу ще триває, і українські фахівці, мають нагоду взяти в ній участь.